

Menpetasunak badia zentzuri?

GEXAN LANTZIRI

«EZ DAUKA zentzurik kataluniaren independentziak». CIU katalan alderdiko buruzagiaren ustez. Euskal Herriarenak ere ez, beraz.

Bistakoa ezetz! Espainol, frantses, aleman edo ingles Estatuak aldiz, duda barik, baietz!

Hots, Estatu armatuen askatasunak bai, baduela zentzurik. Eta askatasun hori armaz zaintzeko eskubiderik ere! Gauza naturala, logikoa, zentzuzkoa ez, hori? Nola ez, armada indartsu bat, polizia sare boteretsu bat, administratza astun bat baitute beren independentzia zaintzeko. Eta egitura horien denen zuzenesgarri bezala, auzitegien sistema beren esku baitaukat.

Katalunian edo Euskal Herrian, gizartearen gehiengo askatasunaren alde izateak ez du zentzurik. Gehiengo horren ikusmoldea ez da kondak. Ez da demokratikoa. Separatista da! Ekialdeko Errepublikak multzo baten askatasun deklarapenak badu zentzurik. Sobietar diktaduraren menetik jalgi nahi dutelako, alabaina...

Madriren eta Parisen Demokrazia dago, D haundi batekin. Beraz Demokrazia baten menekan dogen herriak ez du aske bizitzeko eskubiderik. Mitterrandek ez dia ba erran, duela zenbait aste, Herri TTipiek. Historiak finkatu dizkien mugen barnean behar dutela beren «identitate» zaindu? Gerlen bidez ezarri diren muga horiek ezin aldatuzkoak dira menperatzaileentzat!!

1990eko euskal liburugintza (eta 6)

JOAN MARI TORRELDAL

EUSKAL liburugintza-aren atalak ikusi ditugu aurreko asteetan. Produzioaren osasuna diagnostikatu nahian ibili gara. Aztertzeko gelditzen zaizkigu beste mila arazo. Beste nonbait eta noiz-bait azieritzeko utzi beharko ditugu.

Ikusi ditugunak ikusita, ondo goazela penisatuko dute batzuk eta, beste batzuk, aldez, gaizki gaudela.

Erraz konformatzen diren horiek gutxierekin konformatzen dira, nere ustetan. Zer zuzendurik asko bait dago hemen.

Konformagaitzen arteen baten egoeraren erru gutzia argitaratzaileei erraz leporatzen dienik. Errazegi. Ez dira denak erru gabeak, merkantilizmotik asko bait dute batzuk. Baina tira.

Iruditzen zaidanez, argitaratzaileen jarrera ez da erabakiorra, halere. Hiztun komunitatean dago gako. Euskaldungoa guttiengo izatea ez da errealitate estatistiko soila, konportamento-modu bat ere bada, jarrera bat, psikologia sozial bat. Eta hiztun komunitate hau egoera diglosikoan arras murgildua dago. Eta okerrera dena, egoeraren aldakuntza sinismena galdurik askotan.

Errealitate hori da aldatu behar dena. Horretarako, kultur politika, hizkuntz politika, liburu-politika ausartak markatu beharko dira. Bestela, jai dugu. Euskarak diskriminazio positiboa behar duela ukatzen edo/eta ahazten denean, hizkuntz burruka badagoela ukatzen denean... badakigu zer gertatzen zaigun: euskaldungoaren kaltetan beti. Euskal liburuarena ez dago besterik gabe konponenterik, gainerako gutzia bere horretan utzirik. Euskal liburuaren politikak, azken batean, politikara garamatza.

EL PAIS

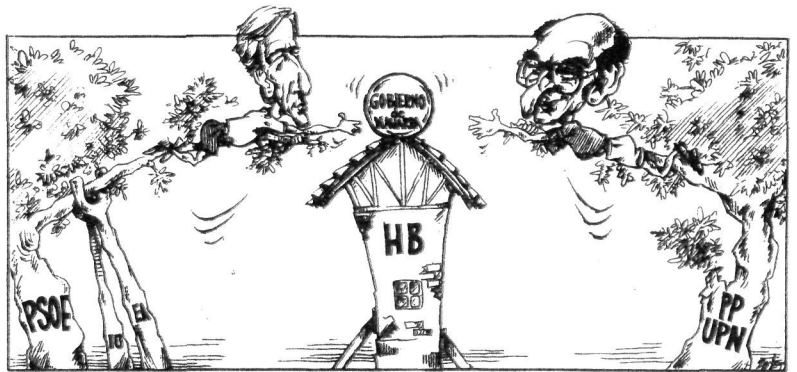
Kurduaren harrapaketa

Turkiak ezin du alde batera utzi, europarrentzat eragin negatiboa izango duela, bonbardaketa eta operazio militarrek gauzatzeko kurdu borrokariak harrapatzeko. PKK biolentzia erabiltzen duela alde batera utzita —erabateko gaitzespena mezezi du—, sakoneko arazoa da errepresalia turkoak tindu indiskriminatuak hartu dituela herri baten aurka. Turkian 12 milioi kurdu bizi dira, nortasun kultural erabat berezituarekin, eta hori kontutan hartu beharra dago. Denbora askoan, politika turkoak uko egin dio errealitate horri eta traidoretzat jo du bere burua kurdotzat duen oro.

(...)
Orain, Saddam diktadore irakiarrek beharrezkoa duenean mugimendu nazionalista kurduekin negoziatzea, beren hizkuntza eta kultura eustea ahalbideratuko dien autonomia eskainita, ezin da ulertu Turkiak arazo horri soilik operazio militarrekin erantzutea. Talde armatuen ekitzekin amaitzeko, bidezkoena da populazio kurduak isolatzea, horiek benetan aseko dituen politika liberal batekin. Egungo operazio militarren aurkakoa.

EDITORIALA / 1991-VIII-9

HEMEROTEKA

EL DIARIO VASCO

Deputazioa oker dabil

Saskibalo talde bat lagun-tzaareen ahaleginaren truke, honek «Leitzarango Autobidea» lema eramatera behartzea, erabateko eta izugarriko akatsa da. Hor Diputazioak goitik behera sartu du hanka. (...)

Benetan egoera zailean dagoen kluba erabiltzen ari da, politikoa baino ez den arrazoi baterako (kirolariek daramaten publizitate tradizionalatik urrun, beste muturrean); eta gainera, behartu egin die, aukera baten alde jartzera (gehiengo edo ez, horrek ez du inporta). Uste dut Diputazioaren zentzugabeko ja-

rrera horrek, ez diola batere mesederik egin Autobidearen kausa instituzionalari, eta hankapean pasa dituela pertsonen eskubideak, beraz, izugarri baldintzatu du beraien erabakitzeko ahalmena.

R. JIMENEZ ASENSIO / 1991-VIII-9

EL SOL

Etenik ez eta segi

Arazoa konplikatzeako, Mazedoniako Asanbladari, Jugoslaviako sei errepubliketarik hegoaldekoenari, orain arte Lehendakariaren Eslovenia eta Kroazia sezezionistekin aliatua, ez zaio gauza hobegaririk bururatu, datorren hilabetean bere etorkizuna erabakitzeko erreferendumerako deia egitea. Ma-

ZULET / DIARIO VASCO / 91-VIII-9

zedoniak muga egiten du Greziarekin —horrentzat mazedoniarrek ez dira existitzen— eta Bulgariarekin —errepublika baten lurraldea erreindikatzen du, non bertako biztanleak arrotzak zaizkion kultura eta hizkuntzari dagokionean—. Jugoslaviako bi milioi mazedoniarrek independentziaren alde agertuko balira, zer tratatara emango die auzokoei: alemanek bultzatutakoa kroaziar eta esloveniarentzat ala turkoek bultzatutakoa kurduentzat? Gauden egunetan Jugoslavia frakasoa da. Gutxiagotu ditzagun kalteak konpromezua hartuz guztiz neutralak izateko, eskatu diguten bitartekoza diplomatikoaren barruan: horrek aurrera egingo du boterea dutenek lagundu nahi badute.

R. JIMENEZ ASENSIO / 1991-VIII-9

ZUZENDARIARI

Intsumisoak zahatu

Badirudi gobernuak atera berria duen legearekin, soldadutzak betidanik izan duen imajin ziztrin hori nolabait garbitu nahi duela, ume kokxor batek loiaz zikindutako aurpegia garbitzen duen modura.

Bere burua demokratizatut definitzen duen herrialde batentzat derrigorrezko soldadutza mantentzea, sistema hori kontsolidatzeko eman daiteken pausorik atzerakoiena delakoan nago.

Honen aurrean intsumisoak atxiloteta instituzional hau salatu ez ezik, gobernuari koherenteki joko dezala ere eskatzen diogu. Gobernuak jokoaren honen aurrean erantzun bakarra du:

Intsumisoak zahatu, gaitzitu, zigortu.

Gobernuaren erantzun hau, intsumisoak gizartearekiko «insolidarioak» gerala-

ren premisan oinarritzen da, baina ez dugu uste gizarte bati eskeini diezaiokegun gauzarik ederrenea soldadutzan ikasiko dugunik.

Arnak nola erabiltzen diren ikasi nahi ez izanagatik espetxera joan ahal izatea, honako kontestu honetan bakarrik ufer daitezke: «Militarren arrazoiak da arrazoiarenekin bat ez datorren bakarra».

XABIER BALERDI
IRAOLA
HERNANI

Indurain, euskalduna

Indurain abizena, edo herri izena, bitan banatu behar dena da. Lehen zatia, Endura izen propioa, eta bigarrena —ain bukaera edo atizkia. Bukaera hori daukaten herri edo toki izenak, ugari dira, bereziki Nafarroan: Urabain, Urdiain, Belaskoain, Domezain, Indurain, e.a.

Adituek diotenez, —ain bukaera edo atizkia daukaten nafar-herriek, latinezko «-anu-m» delakoan daukate iturri, Erromatar Inperioa ezarri zen beste lurralde batzuetan ere ba dute bizitarrak, eta «fundi» edo «agri» deriztzenak izendatzen zituzten; beti ere, lehen zatiaq jabea izendatuko luke, Kasurako, Domezainek, Domitius jaunarena dela esan nahiko luke, eta Indurainek, Endura jaunarena.

Indurain dagoen moduan, ba dira Andurain, Endurain, Underain, e.a., eta heurotzat hitz egiten du F: Yndurain jaunak, C. E. Coronaren Toponimia navarra en la Edad Media delakoaren hitzaurtean.

Hitz batez esteko, latin hizkuntzak ekarria eta denboraren iraganean Euskal Herrian euskaldunago hitzateke Indurain izena.

ANGEL Z
BAKIO

PERTSONAIA

Patxi Zabaleta

Nafarroako parlamentuan Sortu zaigu ikusmira bi hautagaiak jarriak daude Zabaletari begira zure izarrak orain ote du lehen ez zuen distira HBk zenbat balio duan Orain ohartuko dira

SEBASTIAN LIZASO

Administrazio Kontseiluko Lehendakaria: MARTIN UGALDE

Zuzendaria: PELLO ZUBIRIA

Kontseilu Editorialeko Lehendakaria: JOAN MARI TORRELDAL

Zuzendariordeak: NEREA AZURMENDI, LUZIAN ETXEZAHARRKETA, ISARI URUA

Kontseilari Ordezkarria: JOXE MUEL ZUMALABE

Publizitatea: KORNELIO ROTETA

Gerentea: INMA GOMILA

Batzorde Parekidua: 72504 E. Lege Gordailua, SS 800/90

HELBIDEAK
Egoitza soziala, Pulizitatea eta Administrazioa: Antso Jakituna, 16-1. / 20.010 Donostia / ☎ 46 90 22 / Faxa: 45 59 57
Erredakzio eta Tailerra: ANTZA S.A. Industrialdea 01-02 Pabilioak / 20.160 Lasarte-Oria / ☎ 37 15 45 / Faxa: 36 54 93
Arabak: San Antonio, 20-Lezker. / 01005 Gasteiz / ☎ 23 38 72 / Faxa: 23 38 73
Nafarroa: Iraitx Monastegia, 45-13.esk. / (Irrintzi dorrea) / 31011 Iruñea / ☎ 17 80 78/79 / Faxa: 17 80 77
Bizkaia: Barroeta Aldamar, 2-1.eskuma. / 48002 Bilbo / ☎ 423 90 62 / Faxa: 423 94 60
Lapurdi / Nafarroa Behera / Zuberoa: 2, Galuperia kaia. / 64100 Baiona / ☎ 59 59 35 75 / Faxa: 59 25 75 11